

Sygn. akt XVII AmC 5752/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Adam Malinowski

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2012 r., w Warszawie na posiedzeniu niejawnym sprawy

z powództwa (...) Stowarzyszenie (...) w W.

przeciwko M. S. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) M. S.

w C.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanemu wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści "Operator nie ponosi odpowiedzialności za szkody pośrednie oraz utracone przez Abonenta korzyści";

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych;

3. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie), tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, od której powód był zwolniony, kwotę 600 (sześćset) złotych;

4. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej.

SSR del. Adam Malinowski

sygn. akt XVII AmC 5752/11

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 15 listopada 2011 r. powód - (...) Stowarzyszenie (...) - domagał się uznania za niedozwolone i zakazania wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia 12.3 wzorca umowy zawartego w dokumencie o nazwie **Regulamin Świadczenia Usługi Internetowej** o treści : Operator nie ponosi odpowiedzialności za szkody pośrednie oraz utracone przez Abonenta korzyści, którym posługuje się pozwany - M. S. prowadzący(a) działalność gospodarczą pod nazwą (...) w C.. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu.

Zdaniem powoda rzeczony zapis wzorca umowy wypełnia hipotezę art. 385¹ § 1 kc zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Powód wywodził, że przedmiotowe postanowienie wyłącza lub istotnie ogranicza odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

Pozwany domagał się oddalenia powództwa i wniósł o zasądzenie kosztów procesu, względnie zastosowanie zasad ponoszenia kosztów procesu wynikających z art. 101 i 102 kpc. Pozwany w odpowiedzi przyznał, że w dacie wniesienia pozwu stosował przedmiotowe postanowienie wzorca umownego. Równocześnie pozwany zaprzeczył,

jakoby postanowienie to mogło mieć zastosowanie do umów zawieranych z konsumentami (k. 16). Argumentował, że pełne brzmienie przedmiotowego postanowienia („Operator nie ponosi odpowiedzialności za szkody pośrednie oraz utracone przez Abonenta lub klientów Abonenta korzyści, w szczególności za utratę przychodów lub zysków, utratę klientów, utratę możliwości rozwinięcia działalności, bądź utratę spodziewanych oszczędności”) wskazuje na to, że jego zastosowanie ogranicza się do kontrahentów pozwanego będących przedsiębiorcami.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany prowadzi działalność gospodarczą w ramach której oferuje konsumentom dostęp do sieci Internet. W ramach tej działalności opracował i posługiwał się w obrocie wzorcem umowy pt. „Regulamin Świadczenia Usługi Internetowej”, zawierającym sporne postanowienie. Powyższe okoliczności były między stronami bezsporne.

Okolicznością sporną było natomiast, czy przedmiotowe postanowienie miało charakter niedozwolony w myśl art. 385[1] § 1 kc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W przedmiotowym postępowaniu nie było sporne, że pozwany posługuje się w obrocie z konsumentami wzorem umowy zawierającym kwestionowane postanowienie, więc do rozstrzygnięcia pozostawała kwestia wyczerpania hipotezy art. 385¹ §1 kc.

Stosownie do treści art. 385¹ §1 kc, do uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowania go z praktyki stosowania konieczne jest łączne występowanie czterech przesłanek: postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione, ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki stron pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta i postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron. Przy czym należy zaznaczyć, iż przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma istotnego znaczenia przy przeprowadzaniu abstrakcyjnej kontroli postanowienia wzorca umownego, bez względu na to czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiejś konkretnej umowy. W szczególności kontrola ta jest oceną ex-ante i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę.

Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Dobre obyczaje to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. Klauzula generalna wyrażona w art. 385 indeks 1 §1 kc uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385 indeks 3 kc Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcją jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385 indeks 1 §1 kc W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy - art. 385 indeks 1 §4 kc Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385 indeks 3 kc jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego niedozwolonego brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385 indeks 1 §1 kc Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do obalenia domniemania abuzywności.

Przedmiotowe postanowienie wzorca umowy wypełnia przesłanki art. 385[1] § 1 zd. 1 KC, w szczególności zaś mieści się w hipotezach art. 385[3] pkt 2 oraz 1 KC. Sąd podziela w tym zakresie stanowisko powoda. Pozwany ogranicza swoją odpowiedzialność w związku z wykonywaniem umowy w stosunku do zasad wynikających z prawa powszechnie obowiązującego. Jednocześnie za nietrafioną Sąd uznał ocenę zakresu obowiązywania postanowienia przedstawioną przez pozwanego. Opiera się ona na nieprawidłowej wykładni przedmiotowego zapisu. Treść znajdująca się po słowach „przede wszystkim” nie może wpływać na ocenę, gdyż stanowi przykładowe wyliczenie sytuacji, za które pozwany miałby nie odpowiadać. Z kolei norma wynikająca z początkowej części zapisu ma charakter alternatywny – tj. stanowi, że przedsiębiorca nie będzie ponosił odpowiedzialności za wszelkie szkody pośrednie, jak również za wszelkie utracone korzyści zarówno abonentów jak i ich klientów. W tym bardzo szerokim zakresie z pewnością mieszczą się także ewentualne utracone korzyści abonentów nie będących przedsiębiorcami. Podkreślenia wymaga, iż nawet przy uznaniu istnienia wątpliwości interpretacyjnych, abuzywność spornego zapisu wynikałaby z wyżej opisanego domniemania nałożonego treścią art. 385³ kc.

Sąd nie przychylił się do wniosku pozwanego o połączenie spraw ze względu na to, że każde z postanowień objętych poszczególnymi pozwami wymaga osobnej oceny. Dlatego z punktu widzenia ekonomii postępowania nie byłoby to korzystne. Na marginesie dodać należy, że takie połączenie nie miałoby także wpływu na koszty postępowania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego połączenie na podstawie art. 219 k.p.c. kilku spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia jest zabiegiem jedynie technicznym i nie prowadzi do powstania jednej nowej sprawy. Wobec powyższego koszty procesu byłby liczone dla każdej z połączonych spraw osobno.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385¹ § 1 kc, Sąd uznał postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, zaś na podstawie art. 479⁴² § 1 kpc zakazał jego wykorzystywania w obrocie z udziałem konsumentów.

Podstawę prawną wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym stanowił przepis art. 479¹⁷ § 1 kpc w zw. z art. 9 ust. 1 i art. 11 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 233 poz. 1381).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ kpc.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 98 kpc, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Możliwość odstąpienia od powyższej zasady odpowiedzialności za wynik procesu przewiduje m.in. przepis art. 102 kpc, zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W przywołanym przepisie mowa jest o szczególnych przypadkach, które mogą dotyczyć zarówno samego przebiegu procesu, jak i okoliczności pozostających poza postępowaniem, np. takich jak sytuacja majątkowa czy życiowa stron. W niniejszej sprawie Sąd nie stwierdził jednak żadnych wyjątkowych okoliczności, które sugerowałyby konieczność odstąpienia od ogólnej reguły w zakresie rozliczania kosztów postępowania i zastosowanie w tym zakresie zasady słuszności. W przedmiotowej sprawie nie mógł znaleźć zastosowania również art. 101 KPC, gdyż nie zachodziła żadna z dwóch kumulatywnie wymienionych w nim przesłanek. Nie można mianowicie stwierdzić, że pozwany nie dał powodu do wytoczenia powództwa, skoro wdał się w spór co do przedmiotu postępowania. Przyznane stronie koszty stanowi wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 360 zł - ustalone na podstawie § 14 ust. 3 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163. poz. 1349 ze zm.). Mając na uwadze wynik sprawy, orzeczenie o nakazaniu pobrania od strony pozwanej opłaty od pozwu uzasadnia przepis art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 167 poz. 1398 ze zm.).